

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА СТОСОВНО АБО У ПРИСУТНОСТІ ДИТИНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОЗАСТОСОВНОЇ ПРАКТИКИ

Ковальова Олена Володимирівна,

orcid.org/0000-0002-6108-4581

кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник, професор кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ

У статті здійснено аналіз тенденцій правозастосовної практики у сфері притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчиняють домашнє насильство стосовно або у присутності дітей. Наголошено, що доповнення статті 173–2 Кодексу України про адміністративні правопорушення частиною 2, з однієї сторони, сприяло вирішенню проблеми недостатньої фіксації у процесуальних документах потерпілих від домашнього насильства дітей, а з іншої – породило нові виклики правозастосовної практики. Виявлено різні стратегії фіксації потерпілих дітей у протоколах: 1) фіксація кожної потерпілої дитини, зокрема й дитини-свідка, в окремому протоколі; 2) фіксація всіх потерпілих дітей в одному протоколі; 3) фіксація потерпілої дитини-свідка в одному протоколі з повнолітньої потерпілою особою. Встановлено, що в разі фіксації поліцейськими повнолітньої потерпілої особи та кожної дитини-свідка домашнього насильства в окремому протоколі судді мають різні стратегії правозастосування: 1) об'єднання справ за частинами 1 та 2 статті 173–2 Кодексу України про адміністративні правопорушення та призначення одного стягнення (найчастіше); 2) розгляд кожного протоколу окремо. Підкреслено, що тлумачення частини 2 статті 173–2 Кодексу України про адміністративні правопорушення розділило думки фахівців на дві категорії: ті, хто вбачає, що дана норма охоплює дітей – свідків домашнього насильства; ті, хто вважають навпаки, закривають провадження у справі на підставі відсутності події і складу адміністративного правопорушення (пункт 1 частини 1 статті 247 Кодексу України про адміністративні правопорушення). Акцентовано увагу на різних підходах до тлумачення терміна «дитина-свідок (очевидець)» у контексті її присутності безпосередньо під час учинення насильства. Наголошено на важливості посилення роботи щодо збору доказової бази у справах, які стосуються потерпілих від домашнього насильства дітей, зокрема шляхом унормування порядку проведення опитування дітей із використанням дружніх методик за всіма видами проваджень та у зв'язку з будь-якою формою насильства з можливістю залучення психологів із Реєстру психологів, а також зобов'язання поліцейських залучати до таких справ адвокатів через центри безоплатної вторинної правничої допомоги. Визначено шляхи покращення правозастосовної практики у сфері адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства стосовно або у присутності дитини.

Ключові слова: домашнє насильство, адміністративна відповідальність, постраждала дитина, дитина-свідок (очевидець) домашнього насильства, тенденції правозастосовної практики.

Kovalova Olena. Administrative responsibility for committing domestic violence against or in the presence of a child: trends in court practice

The article analyses trends in law enforcement practice in the field of bringing to administrative responsibility persons who commit domestic violence against or in the presence of children. It was emphasised that the addition of part two to Article 173–2 of the Code of Administrative Offences, on the one hand, contributed to solving the problem of insufficient recording in procedural documents of children who are victims of domestic violence, and on the other hand, gave rise to new challenges in law enforcement practice. Various strategies for recording victimised children

in protocols have been identified: 1) recording each victimised child, including child witnesses, in a separate protocol; 2) recording all victimised children in a single protocol; 3) recording the victimised child witness in the same protocol as the adult victim. It was established that in cases where the police record an adult victim and each child witness of domestic violence in a separate protocol, judges have different law enforcement strategies: 1) combining cases under Part 1 and Part 2 of Article 173–2 of the Code of Administrative Offences and imposing a single penalty (most often); 2) consideration of each protocol separately. It is emphasised that the interpretation of Part 2 of Article 173–2 of the Code of Administrative Offences has divided experts into two categories: those who believe that this provision covers children who are witnesses of domestic violence; those who believe the opposite and close the proceedings on the basis of the absence of an event and the elements of an administrative offence (para. 1 of Part 1 of Article 247 of the Code of Administrative Offences). Attention is drawn to different approaches to interpreting the term "child witness (eyewitness)" in the context of their presence directly during the commission of violence. The importance of strengthening efforts to collect evidence in cases involving children who are victims of domestic violence is emphasised, in particular by standardising the procedure for interviewing children using child-friendly techniques in all types of proceedings and in connection with any form of violence, with the possibility of involving psychologists from the Register of Psychologists, as well as the obligation of police officers to involve lawyers in such cases through free secondary legal aid centers. Ways to improve law enforcement practices in the area of administrative liability for domestic violence against or in the presence of a child have been identified.

Key words: domestic violence, administrative liability, child victim, child witness of domestic violence, trends in law enforcement practice.

Вступ. Дитинство – один із найважливіших періодів у житті кожної людини. Саме в цей період особа формується, набуваючи всіх необхідних знань, умінь і навичок. Водночас саме в дитинстві людина є найбільш уразливою щодо багатьох правопорушень, зокрема й щодо домашнього насильства. Важливе завдання кожної держави – забезпечити умови для розвитку дитини, однією з яких є гарантування безпеки дітей, зокрема захист їх від насильства. Особливого значення це завдання набуває коли дитина потребує захисту від осіб, які мали б забезпечувати її благополуччя та захищати від небезпек, зокрема членів родини. Наслідки домашнього насильства, учиненого щодо дитини або у присутності дитини, впливають як на її власний розвиток, так і на суспільство, яке її оточує. Унаслідок насильства в постраждалої особи накопичується агресія, яка має знайти свій вихід. І дитина або спрямовує агресію на себе, через що завдає собі шкоди (селфхарм, суїцид тощо), або виплескує її на слабших за себе в закладі освіти, у дворі, у соціальних мережах, тобто вчиняє булінг, хуліганство, жорстоке поводження із тваринами тощо. Отже, від своєчасності виявлення випадків домашнього насильства щодо дітей або у присутності

дітей і ефективності реагування на них залежить майбутнє не лише конкретної дитини, а й суспільства [1, с. 166].

З усвідомленням того, що руйнівний вплив на становлення особистості дитини здійснює не лише безпосереднє вчинення насильства щодо неї, а й спостереження нею насильства між найближчими для неї людьми – членами родини, законодавець закріпив у Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (далі – Закон) положення, що дитина, яка стала свідком (очевидцем) домашнього насильства, є постраждалою від домашнього насильства [2]. Водночас в умовах стрімких змін до законодавства, зокрема зумовлених його гармонізацією з європейськими стандартами й адаптацією до законодавства Європейського Союзу (далі – ЄС), наявна потреба у відстеженні тенденцій судової практики у сфері протидії домашньому насильству загалом і щодо дітей зокрема. Належне розслідування кожного випадку домашнього насильства та притягнення винних осіб до відповідальності є складником комплексного підходу, відображеного як у Стамбульській конвенції, так і в національному законодавстві. Водночас належне правове забезпечення не завжди є гарантом ефективного правозастосування, особливо в умовах масштабних

змін до законодавства. У сучасних умовах розвитку національного законодавства поширеним є питання, чи реалізується окрема правова норма на практиці, чи не залишається вона декларативною, зважаючи на можливі суперечності законодавства та практики його реалізації, а також наявність «типових помилок» під час складення та розгляду матеріалів справ про вчинення домашнього насильства. Тому важливим є постійний процес моніторингу тенденцій правозастосування для виявлення проблемних аспектів і вироблення шляхів їх подолання.

Метою статті є вивчення та аналіз тенденцій правозастосовної практики у сфері притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчиняють домашнє насильство стосовно або у присутності дітей, а також визначення шляхів її покращення.

Виклад основного матеріалу. Тривалий час проблемою у правозастосовній практиці вважалось те, що у процесуальних документах не завжди фіксувались діти-свідки (очевидці) домашнього насильства [3, с. 146–147]. З 19 грудня 2024 р. набули чинності зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами [4]. Важливо, що були внесені доповнення у ст. 269 КУпАП, згідно з якою якщо домашнє насильство було вчинено у присутності малолітньої чи неповнолітньої особи, така особа також визнається потерпілим, незалежно від того, чи було їй завдано шкоди таким правопорушенням, і на неї поширюються права потерпілого, окрім права на компенсування майнової шкоди. Це нововведення усунуло дискусії стосовно термінологічних розбіжностей щодо понять «постраждала дитина», закріпленого в Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», і «потерпілий», яким оперує КУпАП, у контексті визнання дитини, яка стала свідком (очевидцем) домашнього насильства, потерпілою особою згідно з положеннями КУпАП.

Також одним із суттєвих нововведень є доповнення ст. 173–2 КУпАП ч. 2, яка передбачає настання відповідальності за вчинення діяння, передбаченого ч. 1 цієї статті, скоєне стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи [5]. Це, з одного боку, сприяло вирішенню проблеми неналежної фіксації у процесуальних документах потерпілих від домашнього насильства дітей, а з іншого – породило нові виклики правозастосовної практики.

Нині серед стратегій фіксації поліцейськими потерпілих дітей у протоколах існують два протилежні підходи:

1) фіксація кожної потерпілої дитини, зокрема й дитини-свідка, в окремому протоколі, що не завжди позитивно сприймається суддями. Так, наприклад, у справі № 730/1660/24 суд констатував: «у даній ситуації обставини події не вимагали складання поліцейськими стосовно кривдника шістьох протоколів про адміністративне правопорушення, а такі дії працівників поліції суд розцінює як штучне збільшення показників своєї роботи» [6];

2) фіксація всіх потерпілих дітей в одному протоколі. Непоодинокими є випадки зазначення в одному протоколі декількох потерпілих дітей, переважно двох, трьох, проте трапляються протоколи, в яких зафіксовано п'ятьох дітей (наприклад, справи № № 314/123/25, 513/1619/24, 527/1197/25);

3) фіксація потерпілої дитини-свідка в одному протоколі з повнолітньої потерпілою особою (наприклад, справи № № 730/1652/24, 529/1101/25, 452/4703/25, 947/43504/25, 727/15666/25).

У разі фіксації поліцейськими повнолітньої потерпілої особи та кожної дитини-свідка домашнього насильства в окремому протоколі судді мають різні стратегії правозастосування:

– об'єднання справ за ч. ч. 1 та 2 ст. 173–2 КУпАП та призначення одного стягнення (найчастіше). Здебільшого такий підхід використовується тоді, коли всі протиправні діяння вчинені в один день, проте щодо різних потерпілих осіб, зокрема й у фіксації в окремих протоколах кожної дитини, присутньої під час діяння. Водночас у судовій практиці трапляються випадки об'єднання в одне провадження

справ за діяння, скоєні в різні дати. Так, привертає увагу справа № 205/16980/24, де об'єднані 13 справ щодо подій, які відбувались в різні дати, питання систематичності не вивчалось, а як стягнення призначено штраф у розмірі 340 грн [7];

– розгляд протоколів окремо. Переважно в цих випадках суди окремо розглядали кожен із протоколів, закривали провадження за одним або декількома протоколами, проте притягували до відповідальності за іншими. Наприклад, у справі № 161/6987/25 [8] суд закрив провадження за трьома протоколами, в яких було зафіксовано присутність дітей під час учинення домашнього насильства, проте притягнув кривдника до відповідальності за вчинення домашнього насильства щодо повнолітньої потерпілої. Наявна тенденція закриття на підставі п. 8 ч. 1 ст. 247 КУпАП справ за ч. 2 або ч. 3 ст. 173–2 КУпАП у разі вчинення домашнього насильства у присутності дитини, якщо справа про вчинення домашнього насильства стосовно повнолітньої особи, свідком якого стала дитина, уже була розглянута судом раніше (наприклад, справи № № 148/134/25, 522/4137/25, 626/567/25, 674/1736/24, 746/80/25). Якщо дитина не відображена у справі щодо повнолітньої особи як потерпіла, вона взагалі не визнається такою.

Аналіз Єдиного державного реєстру судових рішень свідчить, що тлумачення ч. 2 ст. 173–2 КУпАП нині розділило думки фахівців на дві категорії: тих, хто вбачає, що дана норма охоплює дітей – свідків домашнього насильства; тих, хто вважає навпаки, закриває провадження у справі на підставі відсутності події і складу адміністративного правопорушення (п. 1 ч. 1 ст. 247 КУпАП). Більшість таких рішень пов'язана з такою позицією: якщо домашнє насильство вчинено лише у присутності дитини, а не стосовно неї, то дитина визнається потерпілою, поліцейським не потрібно складати окремий протокол за ч. 2, а треба зазначити таку дитину як потерпілу в ч. 1 ст. 173–2 разом із повнолітньою особою. Поширеними в різних регіонах є такі сталі формулювання:

1) якщо правопорушення вчинено не безпосередньо стосовно дитини,

а тільки в її присутності, то ця дитина визнається потерпілою, у працівників поліції не має необхідності складати окремий протокол, оскільки жодних дій щодо дитини вчинено не було. Отже, учинення домашнього психологічного насильства у присутності малолітньої дитини не може свідчити про наявність у діях особи складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 173–2 КУпАП (наприклад, справи № № 127/13365/25, 150/326/25, 212/432/25, 726/1158/25, 583/1575/25);

2) скоєння домашнього психологічного насильства у присутності неповнолітньої дитини не може свідчити про наявність складу ще одного адміністративного правопорушення. В Україні діє принцип "non bis in idem", який закріплено в ч. 1 ст. 61 Конституції України: «Ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за те саме правопорушення» (наприклад, справи № № 735/70/25, 735/71/25, 450/751/25, 285/348/25, 953/1927/25);

3) протокол про адміністративне правопорушення не містить в описі суті вчиненого адміністративного правопорушення дій саме стосовно дитини, як це передбачено диспозицією ч. 2 ст. 173–2 КУпАП, тобто які дії стосовно дитини були ним вчинені, унаслідок чого було завдано шкоди фізичному або психічному здоров'ю цієї дитини (наприклад, справи № № 167/439/25, 185/3862/25, 213/17/25, 296/1212/25, 750/3556/25).

У цьому контексті разюче відрізняється думка судів у справах № 161/5949/25 та № 161/5886/25, де бабусю та батька малолітньої дитини було притягнуто до відповідальності, оскільки «малолітній зазнав домашнього насильства у формі психологічного насильства, бо був присутній при сварці своєї бабусі та батька, що завдало останньому травм психологічного характеру» [9; 10]. Провадження ж за діяння, учинені батьком дитини стосовно його тещі й бабусею дитини стосовно її зятя були закриті у зв'язку з відсутністю доказів шкоди. У справі № 294/1905/24 суд урахував, що *правопорушення мало місце у присутності неповнолітніх дітей, що, поза розумним*

сумнівом, могло спричинити шкоду їх психологічному здоров'ю [11].

Безумовно, дитина, яка стала свідком (очевидцем) домашнього насильства, зазнає шкоди психічному здоров'ю. Водночас убачається, що однією із причин такої різниці в підходах правозастосування стало формулювання норми ч. 2 ст. 173–2 КУпАП через призму слова «стосовно». Так, у справі № 456/1367/25 зазначається: «Суд вважає, що поняття «у присутності малолітніх дітей» і «відносно малолітніх дітей» не можна ототожнювати» [12].

Оскільки в національному законодавстві відсутнє визначення поняття «дитина-свідок», правозастосовна практика свідчить про різні підходи до оцінювання того, чи є дитина за визначених умов свідком (очевидцем) домашнього насильства. Так, деякі судді вважають, що якщо дитина знаходилась в іншій кімнаті або спала, вона не є свідком (очевидцем) домашнього насильства (наприклад, справи № № 149/124/25, 296/126/25, 405/1701/25, 506/145/25, 728/254/25). У даному контексті варто звернутись до пояснювальної доповіді до ст. 26 Стамбульської конвенції, де використовується широкий підхід до тлумачення поняття «дитина-свідок». Зокрема наголошено, що воно стосується не лише тих дітей, які були присутні під час насильства та стали активними свідками того, що відбувалося, але й тих, хто чув зойки й інший шум зі своєї схованки, або тих, хто став заручником довгострокових наслідків такого насильства [13, с. 114]. Навіть коли дитина не була безпосередньо присутньою під час домашнього насильства, але чула крики чи інші звуки насильства, це травмує її. Справді, навіть для немовлят цей досвід може бути травматичним, оскільки вони чутливі до напруженої атмосфери й емоційного стану батьків або осіб, що їх замінюють. Навіть без здатності розуміти події немовлята можуть відчувати стрес або тривогу, коли близькі переживають насильство або його наслідки. Погоджуємось, що для уніфікації правозастосовної практики доцільно закріпити визначення поняття «дитина-свідок» на нормативно-правовому рівні, сформулювати його

з використанням широкого підходу [3, с. 147–148].

Законодавець не визначив те, постраждалою від якої саме форми домашнього насильства є дитина, яка стала свідком (очевидцем) домашнього насильства. У протоколі про адміністративне правопорушення обов'язково має бути розкрита суть правопорушення, тобто має бути зазначена, серед іншого, форма домашнього насильства. Вочевидь, така дитина є постраждалою від домашнього насильства психологічної форми. Однак дана форма домашнього насильства потребує доведення наслідків, які настали через скоєння домашнього насильства, до яких належать: побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинення емоційної невпевненості, нездатності захистити себе або завдання шкоди психічному здоров'ю особи. Зрозуміло, що поліцейські не можуть самостійно визначити наявність чи відсутність зазначених наслідків для особи, у таких умовах необхідним є висновок психолога або медичного працівника. Без доведеності настання одного із зазначених наслідків юридичний склад домашнього насильства відсутній. Отже, одним зі шляхів покращення правозастосовної практики у сфері притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчиняють домашнє насильство стосовно або у присутності дітей, є посилення роботи щодо збору доказової бази. У цьому контексті важливим є нормативне закріплення поширення використання опитування дітей на базі центрів захисту дитини за моделлю «Барнахус» [14] або з використанням методики «Зелена кімната» [15], залучення психологів із Реєстру психологів [16], який поки що використовується в пілотному проєкті й тільки в рамках кримінальних проваджень, а також розроблення чіткого механізму залучення безоплатного адвоката для захисту прав дитини, яка постраждала від домашнього насильства, що передбачено на рівні законодавчих актів [17; 18], проте не часто використовується на практиці. Залучення психолога й адвоката до проваджень за участі дитини, яка постраж-

дала від домашнього насильства, сприятиме, серед іншого, допомозі поліцейським щодо збору доказів. Водночас результати досліджень свідчать, що 55,9% поліцейських не залучають адвоката тоді, коли дитина є постраждалою від домашнього насильства [19, с. 162–163]. У даному контексті важливо забезпечити обов'язкове звернення поліцейських із запитом до центрів безоплатної вторинної правничої допомоги для призначення адвоката дитині, яка зазнала або стала свідком (очевидцем) домашнього насильства.

Одним із нововведень законодавства є також включення ст. 173–2 КУпАП до переліку статей, за якими особу неможливо звільнити від адміністративної відповідальності у зв'язку з малозначністю (ч. 2 ст. 22 КУпАП). Водночас правозастосовна практика демонструє, що окремі суди продовжують звільняти від відповідальності осіб, які вчинили домашнє насильство стосовно або у присутності дитини (наприклад, справи № № 524/268/25, 170/110/25, 132/607/25). Виходить так, що батьки помирились, або, можливо, один із них змусив іншого в суді зазначити, що претензій не має, а думку дітей, на очах яких одна найрідніша людина скоїла насильство щодо іншої близької особи, ніхто не спитав. Отже, важливо вжити заходів для підвищення рівня обізнаності суддів щодо змін до законодавства та важливості врахування думки дитини під час ухвалення рішення у справі.

Висновки. Вивчення і проведений аналіз правозастосовної практики у сфері притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчиняють домашнє насильство стосовно або у присутності дітей, дозволяє виокремити такі тенденції: 1) спостерігається значна кількість об'єднання справ в одне провадження з подальшим призначенням одного стягнення; 2) позиції суддів щодо охоплення ч. 2 ст. 173–2 КУпАП випадків скоєння домашнього насильства у присутності дитини кардинально різняться: значна кількість суддів дотримуються позиції, що ч. 2 ст. 173–2 КУпАП не охоплює випадки, коли домашнє насильство

вчинено не стосовно дитини, а тільки в її присутності; 3) більшість поліцейських і судів практикують підхід окремої справи щодо кожної дитини, тоді як трапляються випадки, коли декілька потерпілих дітей вписано в один протокол; 4) спостерігаються різні підходи до тлумачення терміна «дитина-свідок (очевидець)» у контексті її присутності безпосередньо під час учинення насильства.

Серед шляхів покращення правозастосовної практики можна виокремити такі: 1) закріпити визначення поняття «дитина-свідок» на нормативно-правовому рівні, сформулювати його з використанням широкого підходу, який включає як дітей, які безпосередньо бачили або чули акт насильства, так і дітей, які могли бачити / чути його, а також дітей, які стали свідками наслідків насильства, які можуть негативно вплинути на їхній психічний стан; 2) розробити та затвердити нормативно-правовий акт, яким закріпити порядок проведення опитування дітей із використанням дружніх методик за всіма видами проваджень та у зв'язку з будь-якою формою насильства, з можливістю залучення психологів із Реєстру психологів; 3) передбачити обов'язкове звернення поліцейських із запитом до центрів безоплатної вторинної правничої допомоги для призначення адвоката дитині, яка зазнала або стала свідком (очевидцем) домашнього насильства; 4) ужити заходів для підвищення рівня обізнаності суддів щодо змін до законодавства, зокрема заборони звільнення осіб, щодо яких складено протоколи за ст. 173–2 КУпАП, від відповідальності у зв'язку з малозначністю; 5) ужити заходів для уніфікації підходів до правозастосування ст. 173–2 КУпАП у випадках, коли дитина стала свідком (очевидцем) домашнього насильства; 6) посилити підготовку поліцейських з питань особливостей кваліфікації домашнього насильства стосовно й у присутності дітей, а також складення протоколів за ст. 173–2 КУпАП, збору доказової бази у справах за ст. 173–2 КУпАП, важливості відібрання пояснень у потерпілої дитини, зокрема і якщо правопорушення вчинене в її присутності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Роль і завдання поліції в місцевій системі запобігання та протидії домашньому насильству : посібник / С.В. Альошкін та ін. ; за заг. ред. А.Б. Благої. Київ, 2023. 221 с. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/rol_i_zavdannya_policiyi_2.pdf
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7 грудня 2017 р. № 2229–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
3. Напрями та шляхи вдосконалення діяльності органів і підрозділів Національної поліції України щодо протидії домашньому насильству та взаємодії із цього питання з органами державної влади та громадськими організаціями : науково-методичні рекомендації / заг. ред. В.Г. Дрозд, В.Б. Коба, О.В. Ковальової. Одеса : Юридика. 2024. 270 с.
4. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами : Закон України від 22 травня 2024 р. № № 3733–IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3733-20#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон Української РСР від 7 грудня 1984 р. № 8073–X. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
6. Постанова Борзнянського районного суду Чернігівської області від 10 січня 2025 р. у справі № 730/1660/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124330359>
7. Постанова Ленінського районного суду м. Дніпропетровська від 20 грудня 2024 р. у справі № 205/16980/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123966269>
8. Постанова Луцького міськрайонного суду Волинської області від 13 травня 2025 р. у справі № 161/6987/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127361249>
9. Постанова Луцького міськрайонного суду Волинської області від 8 травня 2025 р. у справі № 161/5949/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127319579>
10. Постанова Луцького міськрайонного суду Волинської області від 24 квітня 2025 р. у справі № 161/5886/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126870419>
11. Постанова Чуднівського районного суду Житомирської області від 28 лютого 2025 року у справі № 294/1905/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125500297>
12. Постанова Стрийського міськрайонного суду Львівської області від 19 березня 2025 р. у справі № 456/1367/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125955409>
13. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами та пояснювальна доповідь. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>
14. Модель «Барнахус»: загальна характеристика і впровадження в Україні. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/21316/file/BARNAHUS_web_2.pdf
15. Методичні рекомендації щодо організації роботи з дітьми за методикою «Зелена кімната» для слідчих та ювенальних поліцейських. Київ, 2021. 48 с. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/media/16976/file/Green%20Room%20Methodology%20for%20Police%20Officers.pdf>
16. Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо залучення психологів до кримінальних проваджень за участю малолітніх, неповнолітніх осіб через регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги : наказ Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора України від 7 лютого 2023 р. № 493/5/67/32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-23#Text>
17. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
18. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>

19. Семікоп Н.В. Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України щодо захисту дітей від домашнього насильства : дис . ... докт. філос. : 081. Одеса, 2024. 248 с. URL: https://oduvvs.edu.ua/uploads/Disertacziya_Semikop_N_V_028a9c1ea9.pdf

Стаття надійшла в редакцію: 04.11.2025

Стаття прийнята: 09.12.2025

Опубліковано: 22.12.2025

